

V tomto čísle se setkáte s textem odborného doporučení **Diabetes mellitus – laboratorní diagnostika a sledování stavu pacientů**. S textem **Doporučení České společnosti klinické biochemie k jednotkám výsledků měření** jste se setkali ve čtvrtém loňském čísle časopisu FONS.

Změny v diagnostice a léčbě diabetu nejsou nijak dramatické, ale autoři chtěli reagovat na nová světová doporučení i publikace vysokého vědeckého významu, které se v tomto oboru v posledních letech objevily. Zároveň je třeba zohlednit i vývoj a zavádění nových technologií, jako je kontinuální monitorování glukózy. Součástí doporučení jsou i schémata s algoritmy pro screening DM u dospělých a pro laboratorní screening gestačního DM, kde se změnilo provádění i interpretace glukózového tolerančního testu. Je zde i návrh algoritmu pro diagnózu diabetu pomocí stanovení HbA_{1c}, který však zatím v České republice nebyl schválen jako kritérium pro diagnostiku diabetu.

Sjednocení jednotek, ve kterých jsou výsledky měření vydávány a prezentovány klinikům, je prvním krokem na cestě k harmonizaci. Vzhledem k tomu, že jak na celosvětové, tak na národní úrovni neexistují závazné předpisy, které by jednotky harmonizovaly, vydává odborná společnost toto doporučení, jehož cílem je harmonizace jednotek alespoň pro malou skupinu základních laboratorních vyšetření, která se provádějí s vysokou frekvencí.

Při volbě doporučené jednotky se přihlíží k ustálené praxi tak, aby dopad na komunikaci s kliniky a léčbu pacientů byl co nejmenší. V ojedinělých případech samozřejmě nelze vyloučit, že akceptování tohoto doporučení může znamenat provedení změny ve větším počtu klinických laboratoří. Uvedený přehled zatím neobsahuje všechny analyty, stanovované v laboratorních klinické biochemie. Další budou postupně doplňovány při aktualizaci seznamu (např. kostní markery, toxické stopové prvky, terapeutické hladiny léků aj.). Tato snaha výboru ČSKB předpokládá ochotu laboratoří u části metod změnit dosud vžitě jednotky a samozřejmě součinnost s klinickými kolegy, kteří si budou muset na změny „zvyknout“. Samozřejmě tím, kdo by

měl z navrhované harmonizace nejvíce profitovat, jsou pacienti, kteří dostanou stejný výsledek, ať jsou vyšetřeni v kterékoliv laboratoři.

Cílem vypracování odborných doporučení je informovat odbornou veřejnost ve stručnosti o tom, co je nového, resp. co se změnilo v názorech na ustálené názory, změny užívaných technologií a shrnout osvědčené postupy s ohledem na národní podmínky a možnosti našeho zdravotnictví. Ne vždy je možné aplikovat nejlepší možné postupy, které bychom si pro pacienty přáli. Jsme limitováni dostupnou technikou, nedostatkem pracovních sil a v neposlední řadě i možnostmi plátců péče. Odborná doporučení se vždy snaží vybrat nejhodnější a nejschůdnější pracovní či diagnostické postupy. I když často vychází ze světových či evropských doporučení, nejde o pouhé překlady původních prací, ani je nenahrazují, ale v některých podrobnostech na ně odkazují. Účelem odborných doporučení je pomoci lékařům a pracovníkům klinických laboratoří se orientovat v racionálním využívání nejnovějších poznatků a osvědčených postupů v klinické praxi. Na tvorbě doporučení se obvykle podílí jak pracovníci laboratorního komplementu, tak klinici, k jejichž specializaci se příslušné doporučení váže. Doporučené postupy pak zohledňují jak dlouhodobé zkušenosti autorů s laboratorním vyšetřováním, tak s využitím těchto dat v péči o pacienta. Toto je již řadu let pravidlem; cílem je nejen zajistit co nejvyšší odbornou úroveň doporučení, ale i jejich akceptování z oborů stran – laboratoří i klinických pracovišť. Je však třeba zdůraznit, že doporučení není myšleno jako náhrada úsudku ošetřujícího lékaře a nemůže postihnout všechny možné situace, jež mohou nastat v klinické praxi.

Výbor České společnosti klinické biochemie bude i nadále pracovat na tvorbě nových doporučení, která budou vždy zveřejněna na stránkách časopisu Klinická biochemie a metabolismus. Současně bude probíhat revize doporučení starých tak, aby všechna doporučení, dostupná na webových stránkách společnosti, byla aktuální.

*doc. Ing. Drahomíra Springer, Ph.D.
prof. MUDr. Jaroslav Racek, DrSc.*